

Otázka: Ekonomie jako vědní disciplína

Předmět: Ekonomie a účetnictví

Přidal(a): Klára Cornelly

Základní ekonomické pojmy, ekonomie jako vědní disciplína – potřeby, statky, služby, spotřeba, životní úroveň, výroba, výrobní faktory, hospodářský proces, makroekonomie, mikroekonomie, základní makroekonomické veličiny, typy ekonomik

Ekonomie

- společenská věda, která se zkoumá hospodářské stránky života společnosti
- zahrnuje makroekonomii a mikroekonomii
- jako věda se zabývá společenskou realitou zvanou Ekonomika
- ekonomická teorie
- patří do skupiny společenských věd
- Vznikla neustálým rozporem mezi potřebami a zdroji jejich uspokojení
- Ekonomie je učení o tom, jak společnost využívá mezené výrobní zdroje k různým druhům zboží

Makroekonomie

- je část společenské vědy, která se zabývá ekonomikou jako celkem
- zabývá se zkoumáním tzv. makroekonomických veličin: HDP- hrubý domácí příjem, OB

- saldoobchodní bilance, MN - míra nezaměstnanosti, Inlace
- **Inlace** - projev ekonomické nerovnováhy, jejímž vnějším znakem je růst cen. Zvyšování všeobecné hladiny cen zboží a služeb a snižování kupní síly peněz. Opakem je deflace.

Mikroekonomie

- oblast ekonomické vědy, která se zabývá chováním ekonomických jednotek (domácnost, podniky nebo firmy, stát)

Ekonomika

- oblast společenské praxe zahrnující výrobu, rozdělování, směnu spotřebu statku služeb
- ekonomika podniku, domácnosti

Úspěšnost hospodářské politiky měníme tzv. magickým čtyřúhelníkem. Čím je čtyřúhelník větší, tím je hospodářská politika úspěšnější.

Teorie potřeb

Potřeba - je pociťovaný nedostatek, potřeby jsou uspokojovány statky a službami

Statky - vše co člověku slouží k uspokojování potřeb

Dělí se na:

- hmotné (televizor, lednice)
- nehmotné (film, koncert)

Služby - slouží k uspokojování potřeb

Dělí se na:

- osobní (zaměřeny na člověka - léčení, vzdělávání, kadeřník, masér)
- věcné (zaměřené na obnovu hmotných statků - opravy, autoservis)

Maslowova pyramida

Seberealizace

Uspokojování z práce (úcta a sebeúcta)

Sociální potřeby(zaměstnání, bydlení)

Existenční jistoty (pocit bezpečí a jistoty, domov rodina)

Bezpečnost

Základní zdravotní potřeby (jídlo, pití spánek)

Hospodářská činnost

Produkce statků a poskytování služeb. Výsledkem může být dvojitý efekt: výrobní nebo

konečná spotřeba

Užitečnost

Míra, v jaké statky uspokojují potřeby lidí. Užitečnost závisí na vlastnostech statku, jeho kvalitě a kvantitě, ale i na subjektivní potřebě kupujícího

Životní úroveň

- velmi široký pojem
- míra uspokojování materiálních a nemateriálních potřeb, souvisí s příjmy, ...
- zahrnuje kupní sílu obyvatelstva, jejich průměrnou mzdu, systém sociálních výhod, úroveň zdravotní péče, příspěvky na vzdělání, zdravotnictví a školství ze státních zdrojů, péče o ekonomicky neaktivní občany (děti, senioři, hendikepovaní, atd.)

Výrobní faktory - činitelé

- přírodní - půda, kapitál
- lidské zdroje - práce

Půda a přírodní zdroje - jsou to vstupy do výroby, které jsou darem přírody (půda, lesy, vodní tok), jsou v omezené míře a tudíž vzácné. Cenou půdy je pozemková renta

Kapitál - ve výstup procesu výroby, které slouží jako vstup do výroby další (např. nástroje a

různá výrobní zařízení, počítače, soustruh, muka, kavárna)

Jsou to statky, které byly vyrobeny, aby pomocí nich byly vyrobeny statky další.

Kapitál se dělí na:

- kapitál fixní: stálý, účastní se výrobního procesu opakovaně (soustruh, auto, pec, dopravní zařízení, budovy)
- kapitál oběžný: se ihned spotřebuje (zásoby materiálu, polotovary, mouka)
- cenou kapitálu je úrok nebo zisk

Práce – účelná a cílevědomá lidská činnost, která za pomoci kapitálu a přírody vytváří statky a služby k uspokojování lidských potřeb.

Cenou práce je mzda.

Dělí se na:

- fyzickou
- psychickou
- tvůrčí
- rutinní
- složitá
- jednoduchá

Tři základní ekonomické problémy

Každá společnost řeší spoustu ekonomických otázek

Tyto ekonomické otázky můžeme zobecnit do tří základních:

1. Co vyrábět a v jakém množství?
2. Jak vyrábět (jaké výrobní faktory a technologie použít)
3. Pro koho vyrábět (kdo získá vyrobenou produkci)

Národní hospodářství – zahrnuje jednotlivé úseky, odvětví a obory v rámci státu

Hospodářská politika – je soubor opatření státu v hospodářské oblasti (ekonomické, politické, sociální oblasti), která směřuje k plnění hospodářských cílů

Cíle hospodářské politiky – zajištění bezpečnosti státu, zajištění osob a majetku, postavení ČR v mezinárodní společnosti (eu, nato)

Cíle hospodářské politiky ekonomické – dosažení ekonomického růstu (růst HDP), dosažení co nejnižší nezaměstnanosti (MN), dosažení cenové politiky (minimalizace cenových šoků – inflace), dosažení vyrovnané platební bilance (sladoobchodní bilance)

Hospodářský proces – probíhá na národní úrovni, statky směňujeme na trhu za peníze.

Fáze hospodářského procesu:

Výroba

- je proces, kdy působíme na pracovní předmět s cílem vyrobit výrobek
- 3 základní předpoklady neboli výrobní faktory

Rozdělování a přerozdělování

- nástrojem jsou peníze, platí pravidlo, že kdo získal peníze v procesu rozdělování (práce - mzda) je musí schváleným způsobem, prostřednictvím daní a pojištěním vrátit do státní pokladny

Směna, výměna, obchod

- už v pravěku docházelo k výměně výrobků za výrobek, postupně se tento proces zdokonaloval, teprve směna a trh ukáže zda nebyl výrobek vyroben marně - trh je nemilosrdný, v praxi se může stát, že bude neprodejný

Spotřeba

- může být výrobní - pro firmy
- nebo konečná spotřeba - konečný zákazník
- hospodářský proces probíhá neustále, stále se opakující, všechny tyto fáze se vzájemně prolínají

Typy ekonomik - ekonomické systémy

Ekonomiky zvykové

- charakterizována pro prvobytně pospolnou společnost
- U některých zaostalých společností - domorodé kmeny
- všechny 3 problémy řeší na základě zvyků
- vlastnictví výrobních faktorů soukromé

Ekonomiky direktivně řízené

- typickým příkladem je ekonomika socialistických států před rokem 1989
- tento společensko ekonomický systém je využíván v případě válek
- O všech 3 otázkách rozhodují centrální orgány a instituce

Ekonomika tržní

- na všechny 3 otázky odpovídá trh
- tržní ekonomika čistá neexistuje

Ekonomika smíšená

- ta je dnes

- je to ekonomika tržní + direktivně řízená
- regulace je v různých zemích různá
- vlastnictví soukromé